

מבוא¹

במאמר זה אנסה לעמוד על מהותו ושורשו של שבט בנימין. השאלה המרכזית המובילה את המאמר היא מדוע שבט בנימין הוא היחיד מבין השבטים שזוכה להנהיג את כלל ישראל, ומדוע בכל פעם מלכותו של בנימין מתרסקת. שאלות נוספות העולות מתוך עיון בסוגיה הן: מתי זוכה בנימין להנהיג? מה תפקידו של שבט בנימין בתוך ההנהגה? מדוע זוכה בנימין שבית המקדש יהיה בתחומו? בכדי לענות על שאלות אלו אנסה לעמוד על דמותו של בנימין - בן הזקונים, על דמותו של השבט ככלל ועל דמותם של הבולטים מצאצאיו.

בנימין בן הזקונים

לידתו של בנימין היתה מאורע אמביוולנטי. מחד, מתקיימת תפילתה של רחל "יִסְּף ה' לִי בֶן אַחֲרִי"² ומתממשת תקוותה לא להיות פחותה מהשפחות ולזכות לפחות לשני בנים³. ומאידך, התפילה גם גורמת למיתתה של רחל. בנימין, שנולד כיתום, מקבל שם המאפיין את הניגודיות הכרוכה בלידתו. השם שאמו נותנת לו מאפיין את כאבה ואבלה - בן אוני, ואילו אביו קורא לו בנימין - בן הכוח, בן החוזק. יודע יעקב כי על בנו זה הוא קיבל לא מכבר, זמן מועט לפני מיתתה של רחל⁴, את ההבטחה "ומלכים ממך יצאו", ולכן שותק ואינו מתאבל ומספיד את רחל - הוא מבין כי מיתתה של האהובה מבין נשותיו היא גם בשורה לבן שעתיד להעמיד מלך.

1. מאמר זה נבנה על בסיס רעיון שהציע הרב יהושע בכרך זצ"ל במאמרו "ראש שבטי ישראל" בספר "מה בין שאול לדוד".

2. בראשית ל, כד.

3. על פי רש"י שם - "יודעת היתה בנבואה שאין יעקב עתיד להעמיד אלא שנים עשר שבטים אמרה יהי רצון שאותו שהוא עתיד להעמיד יהא ממני לכך לא התפללה אלא על בן אחר".

4. "ויאמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה. רבי יודן בשם רבי יצחק אמר: הייתי אומר ראובן כבר הוא מבחוץ, שמעון כבר הוא מבחוץ ובנימין כבר יצא מחלציו ועדיין הוא במעי אמו. חזרתי ואמרתי, גוי - זה בנימין וקהל גוים - זה מנשה ואפרים... רבנן אמרי אפשר אבנר אדם צדיק והוא חולק על מלכות בית דוד? אלא מדרש דריש והמליך את איש בושת. הה"ד 'ומלכים מחלציו יצאו' - זה שאול ואיש בושת..." (בראשית רבה פב, ד).

בנימין גדל כאנדרטה חיה של אמו. יעקב רואה בו את פניה של רחל⁵ ואולי זוהי אחת מהסיבות המובילות לכך שנפשו קשורה בנפשו. שתקן הוא באופיו. אין ולו אזכור אחד של דיבור שלו לאורך כל ספר בראשית. לכל אורך המשא ומתן של יעקב עם יהודה, בענין הורדת בנימין למצרים - בנימין שותק. גם כאשר נמצא הגביע באמתחתו והוא מואשם בגניבה, ממשיד הוא לשתוק. המדרש מספר שבנימין ידע ממכירת יוסף אך בחר לשתוק⁶, במשך כל אותם שנים שיוסף במצרים הוא יודע וכואב אך שותק. את כאבו הוא מבליע בשמות שהוא קורא לבניו, כדברי הגמרא בסוטה (ל"ו ע"ב):

תניא: היה ראוי יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים כדרך שיצאו מיעקב אביו שנאמר 'אלה תולדות יעקב יוסף' אלא שיצא שכבת זרעו מבין ציפורני ידיו. ואף על פי כן יצאו מבנימין אחיו, וכולן נקראו על שמו. שנאמר 'ובני בנימין בלע ובכר ואשבלי וגו'. בלע - שנבלע בין האומות, ובכר - בכור לאמו היה, ואשבלי - ששבאו אל, גרא - שגר באכסניות, ונעמן - שנעים ביותר, אחי וראש - אחי הוא וראשי הוא, מופים וחופים - הוא לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתו, וארד - שירד לבין אומות העולם. איכא דאמרי וארד - שפניו דומין לוורד.

את תכונת השתיקה ירש בנימין מאמו. גם רחל שותקת כשרואה את אביה עושק את יעקב ובאישון לילה מחליף בינה לבין אחותה. כמו כן רחל שותקת ואינה מספרת על גניבת התרפים אפילו ליעקב. תכונה זו ממשיכה אף בצאצאיו של בנימין: שאול, כאשר נמשח למלך - "וְאֵת דָּבָר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד"⁷, ואסתר בבית אחשוורוש - "לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עֲמָה וְאֶת מוֹלַדְתָּה"⁸. מקור הדברים במדרש (מדרש שמואל פרשה כ"ח):

5. "וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו, מאי בן אמו, דדיוקניה דאמיה הוה ביה, והוה דמי דיוקניה לדיוקנא דרחל" (זוהר מקץ דף ר"ב ע"ב).

6. מובא להלן בשם המדרש שמואל פרשה כ"ח. רבינו בחיי תיאר את המאבק הפנימי של בנימין כך: "בנימין על ישפה והיא הנקראת ישפייז והיא כלולה מגוונים הרבה אדומה שחורה ירוקה וסגולת האבן הזאת לעצור הדם ונתנה לבנימין לפי שנסתנה לבו לגוונים הרבה וחשב מחשבות במכירתו של יוסף אם יגלה הדבר לאביו אם לא ואף על פי כן נתגבר על יצרו והיה מעצור לרוחו ולא גלה הדבר לאביו, ולכך נתנה לו האבן הזאת, ונקראת ישפה שתי מלות יש פה, וזה יורה על מעלתו שאף על פי שהיה לו פה והיה לו לגלות הדבר שתק ולא גלה..." (שמות כח, יט).

7. שמואל א' י, טז.

8. אסתר ב, י.

רחל תפסה את פלך השתיקה, ועמדו כל בניה בעלי מסתורין. בנימין - אבנו ישפה. מהו ישפה? יש פה. יודע במכירתו של יוסף ושותק. שאול, ואת דבר המלוכה לא הגיד לו. לא הגידה אסתר וגו'.

תכונות מרכזיות בשבט

יעקב אבינו אוסף את בניו לקראת מותו ומספר להם את המשך קורותיהם. נראה שאין אלו ברכות אלא תיאור אופי הבנים⁹, איש איש לפי תכונותיו. יעקב ברוח קדשו רואה בבניו יותר ממה שנראה לנו בפשטי התורה. דווקא בנימין, זה שבחיינו היה צנוע ושקט, שנפשו קשורה בנפש אביו, והילד שתמיד צמוד אליו, מתואר כזאב: "בְּנִימִן זָאֵב יִטְרֹף בְּבִקְרָא יֹאכַל עֵד וְלַעֲרֵב יִחַלֵּק שְׁלֵל"¹⁰.

כיצד הפך בנימין מ'אחינו הקטן'¹¹ ל'זאב יטרף'? מסתבר שהנסתר בבנימין רב על הנגלה. יש בו כוחות שחלקם עתידיים להתגלות רק בדורות מאוחרים יותר, ואז יבינו כולם שבנימין הוא אכן 'זאב יטרף'. אך לפני כן, צריך להבין מדוע מתואר בנימין כזאב. חז"ל (בראשית רבה צט, ג) דרשו את התיאור הנ"ל כנבואה על כמה מצאצאיו הבולטים של בנימין:

'בנימין זאב יטרף' - **מדבר בשופטיו**: מה הזאב הזה חוטף כך חטף אהוד לבו של עגלון, הה"ד 'ואהוד בא אליו'... **ז"א מדבר במלכותו**: מה הזאב הזה חוטף כך חטף שאול את המלוכה שנאמר 'ושאול לכד את המלוכה על ישראל', 'בבקר יאכל עדי' - 'וילחם סביב בכל אויביו', 'ולערב יחלק שללי' - 'וימת שאול במעלו אשר מעלי'.

מדבר במלכותו: מה זאב חוטף כך אסתר חוטפת המלוכה, הה"ד 'ותלקח אסתר', 'בבקר יאכל עדי' - 'ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן', 'ולערב יחלק שללי' - 'ותשם אסתר את מרדכי על בית המן'.

מדבר בארצו: מה הזאב הזה חוטף כך היתה ארצו של בנימין חוטפת את פירותיה. 'בבקר יאכל עדי' זו יריחו שהיתה מבכרת, 'ולערב יחלק שללי' זו בית אל שהיא מאפלת.

9. "אשר יקרא אתכם - העתידות לבוא עליכם, אבל אינן ברכות שהרי לא מצינו שברך את ראובן ושמעון ולוי, ומה שכתוב וזאת אשר דבר להם אביהם הכי קאמר וזאת אשר אמרנו הוא אשר דבר להם ואחר כך בירך אותם ולא פירש במה ברכם" (חזקוני, בראשית מט, פא).

10. בראשית מט, ז.

11. שם מד, כו.

רבי פנחס פתר קריא **במזבח**, מה הזאב הזה חוטף כך היה המזבח חוטף את הקרבנות, 'בבקר יאכל עד' 'את הכבש אחד תעשה בבקר', 'ולערב יחלק שלל' - 'ואת הכבש השני תעשה בין הערבים'.

'כיבוי שריפות'

המשותף לדימויים הללו הוא ההשתלטות על ה"קרבן". לעיתים זהו עגלון מלך מואב ולעיתים זהו השלטון. בנימין משול לזאב האורב לקרבן, המחכה לעת הנכונה - וטורף. אך כמו הזאב שהינו חיית לילה¹², המסוגל להיות חזק לרגעים אחדים אך עם בוא הבוקר חוזר הוא למאורתו והשליט האמיתי הוא האריה - כך גם בנימין. הוא משתלט על קרבנו - אך תמיד שוקע באפרוריות¹³, כשאול שהתחיל בקול תרועה רמה, שבתחילת מלכותו הוא מתואר כ"פָּחור נְטוּב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשְׁכְּמוֹ וּמִעֲלָה גְבוֹהַּ מִכָּל הָעָם"¹⁴, ועד סופו אצל בעלת האוב ומיתתו העלובה בידי נער עמלקי. בני בנימין טובים במשימות נקודתיות, יודעים הם 'לכבות שריפות', אך אינם יודעים לגרום לכך שלא יפרצו שוב בעתיד. הם יודעים לטפל בבעיות נקודתיות של עם ישראל מול אויב חיצוני או מול כפירה ועבודה זרה, אך לא מצליחים לטפל בשורש הבעיה ולייצב את הממלכה.

לקיחת אחריות

בנימין אמנם לא מצליח להחזיק בשלטון אך ישנו גם פן חיובי בתכונה זו והוא היוזמה. כשאשר ישנו חלל בהנהגה - בנימין מופיע, לוקח אחריות ומנהיג את העם. ידוע המדרש המספר על כך שנחשון הוא הראשון שקפץ למים, אך בגמרא (סוטה ל"ו ע"ב) מופיע מדרש המציג דעה נוספת:

היה רבי מאיר אומר: כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה. זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים **קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה**, שנאמר: 'שם בנימין צעיר רודם' - אל תקרי רודם

12. כך כתב הרשב"ם (שמות ח, יז) על מכת הערוב: "אומר אני כי מיני זאבים הם שנקראים ערוב על שם שדרכם לטרוף בלילות".

13. יש לשים לב שבאסתר ובמזבח "לערב יחלק שלל" אינו גנות אלא חלוקת שלל כפשוטו, בעוד שבשאר הדוגמאות בהם נקט המדרש - "לערב יחלק שלל" הכונה רק יחלק שלל ולא יישאר לשלוט שזוהי גנות.

14. שמואל א' ט, ב.

אלא רד ים. והיו שרי יהודה רוגמים אותם שנאמר: 'שרי יהודה רגמתם'. לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לגבורה שנאמר ובין כתפיו שכן.

מדרש זה מאיר את התנפלות הזאב באור שונה. זוהי אינה התנפלות לשם חטיפה או תאוות שלטון אלא לקיחת יוזמה ונטילת מנהיגות. אהוד בן גרא, מראשוני השופטים של ישראל, הורג את עגלון מלך מואב בפעולת יחיד, מושיע את ישראל ויוצר שקט לשמונים שנה (השקט הארוך ביותר בכל תקופת השופטים). שאול, המלך הראשון של עם ישראל, מתחיל מיד בתחילת שלטונו לטפל בבעיות הבטחוניות הדחופות של ישראל שהם עמו, פלישתים ועמלק. אליהו הגלעדי¹⁵ מופיע פתאום בתקופה הקשה ביותר שהיתה לעם ישראל מבחינה רוחנית ולוקח את האחריות לידיים. וכך גם בסוף הגלות הראשונה, מרדכי ואסתר רואים כי אין איש מסביבם ומושיעים את עם ישראל.

עקשנות

בנימין מצטייר כעקשן שאיננו מוכן להתקפל מול אויביו ולהיכנע ללחץ מסביב¹⁶. כרחל אמו, אין הוא מוכן לקבל את המציאות כמו שהיא אלא מוכן להילחם ואף להשתמש בתכסיסים על מנת לשנות אותה. תכונה זו בולטת אצל רחל, שלא רוצה להשאיר את אביה מאחור עם גלוליו, ולכן היא גונבת את הטרפים בשעת בריחתם¹⁷. תכונה זו עוברת בירושה אף לבני בניה של רחל, צאצאי בנימין, כגון אליהו, שנלחם בנביאי הבעל והאשרה אוכלי שולחן איזבל, מרדכי שלא כורע ולא משתחוה להמן, ואסתר שעל אף הלחצים שהיתה נתונה בהם - "אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה". וזה לשון המדרש (אסתר רבה ז):

מה אמר להם מרדכי למי שאומר לו מדוע אתה עובר את מצות המלך? רבי לוי אמר: אמר להם מרדכי: משה רבינו הזהיר לנו בתורה 'ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה' ורשע זה עושה עצמו עבודת כוכבים, וישעיהו הנביא הזהירנו 'חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא', ולא עוד אלא שאני

15. בהמשך המאמר יוכח שמקורו של אליהו הוא מבנימין.

16. לכאורה נראה שזה לא מדויק לאור העובדה ששאל נכנע ללחץ העם בהקרבת הקרבן ובשמירת השלל ממלחמת עמלק, אך נראה לעני"ד שבני בנימין אינם מוכנים להיכנע ללחץ דווקא בתחומי עבודה זרה, שם הם אינם מוכנים להשתחוות לעשוי, אך בלחצים פנים - שלטוניים הם עלולים להיכנע - כשאל.

17. המדרש (תנחומא ויצא יב) מביא שתי סיבות לגניבת התרפים: 1. כדי שלא יספרו התרפים ללבן כי ברח יעקב. 2. כדי להכרית עבודה זרה מבית אביה.

איסגנטירין של הקדוש ברוך הוא, **שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ וזקני נולד בארץ ישראל**. אמרון ליה: ונימר ליה מיד 'ויגידו להמן'. אמר לון המן: אמרון ליה: זקנו הלא השתחוה לזקני! הה"ד 'ותגשן השפחות וגו' ואחר נגש יוסף ורחל וישתחווי! היתייב: **ועדיין לא נולד בנימין...**

תכונות פיזיות

שתי תכונות פיזיות בולטות באנשי שבט בנימין. התכונה הראשונה היא היותם איטרי יד. כך מתוארים בני בנימין בפילגש בגבעה וכך מתואר אהוד בן גרא. כל זה נראה לכאורה משונה בשל העובדה כי בני בנימין מכונים תמיד כ"איש ימיני"¹⁸, ועל כך נדון בהמשך. תכונה נוספת הבולטת אצל בנימין היא היכולת המלחמתית שלו. "כָּל זֶה קָלַע בְּאֶבֶן אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יָחֲטָא"¹⁹, וכן "נִשְׁקִי קֶשֶׁת מִיְמִינִים וּמִשְׁמָאלִים בְּאֶבְנִים וּבְחֲצִים בְּקֶשֶׁת מֵאַחֵי שָׂאוּל מִבְּנֵימִן"²⁰. בנימין נלחם מרחוק, המיומנות העיקרית שלו היא קליעה. **לסיכום:** התכונות המרכזיות שמצאנו בשבט בנימין הן: '**כיבוי שריפות**' - הם טובים בטיפול בבעיות נקודתיות אך אינם מצליחים להתמיד בהצלחה, **לקיחת אחריות** - הם נוטלים מנהיגות בעיתות משבר, **עקשנות** - הם אינם נכנעים ללחץ מסביב (דווקא בתחומי עבודה זרה בזכות העובדה שבנימין היה במעיי אמו בשעה שיעקב והאחים השתחוו לעשיו), וכן היותם **איטרי יד** וקלעים מעולים.

אישים בולטים בשבט בנימין

שאוול המלך²¹

לפני שנדון בדמותו של שאול, ננסה להבין מדוע ממליך שמואל מלך משבט בנימין ולא משבט מיהודה.

הרמב"ן (בראשית מט, י) מסביר שהמלכת שאול היא עונש על כך ששאלו ישראל מלך שלא כהוגן. ההבטחה ש"לא יסור שבט מיהודה" חלה רק לאחר שיהודה מקבל את השלטון

18. לפי הפשט ברור שהסיבה לכך נעוצה בשמו של בנימין - בן ימין, ולכן קרויים בניו איש ימיני אלא שלעני"ד יש לדבר משמעות עמוקה יותר בשל העובדה שלא כל בני ראובן לדוגמא, קרויים איש ראובני, ועל פי העיקרון ששם מסמל מהות.

19. שופטים כ, טז.

20. דברי הימים א' יב, ב.

21. אין מטרתי להאריך בדמותו של שאול, על כך ראוי היה להקדיש מאמר שלם על דמותו וקורותיו. מטרתי היא לגעת בתכונות האופי המרכזיות באישיותו.

(בימי דוד), אך לפני שהוא מקבל את המלוכה יכולים שבטים אחרים למלוך. הוא מוכיח זאת מלשון התורה: "לא יסור שבט מיהודה" - מרגע שיהיה ליהודה שלטון, הוא לא יסור.

האברבנאל (שמואל א' ט, ד) חולק עליו ומוכיח שיעקב לא התכוון להבטיח ליהודה את השלטון, אלא ברכתו היא שתמיד יהיה חשוב ושלם (בניגוד לשאר השבטים ש"גלו מארצם יבואו לידי היציאה מכלל הדת", כלשונו של האברבנאל). שבט בנימין מקבל ראשון את המלוכה משתי סיבות: כפיצוי על פילגש בגבעה, ובזכות אישיותו אשר היתה המתאימה ביותר מבין כל השבטים.

שאול, המלך הראשון בתולדות ישראל, שומע את בשורת המלכתו משמואל הנביא ואינו מספר על כך אפילו לבני משפחתו. הוא צנוע ועניו²², ויחד עם זאת תחילת מלכותו מתאפיינת בגבורה כזאב. הוא מאחד את העם להגן על יושבי יבש גלעד, אותה עיר שסרחה והתנהגה כסדום באירוע פילגש בגבעה. הוא יוצא למלחמה בראש העם ואף מנצח. בתחילה נראה שהוא בדיוק המלך אותו רצה העם, צירוף של מנהיג עניו ולוחם דגול. אך בניגוד לדוד, שמהותו היא 'עדינו העצני', המאחד את העוצמה והעדינות גם יחד²³, שאול לא מצליח לאגד את שתי התכונות. הוא נכנע ללחצי העם להקריב קרבן לפני בואו של שמואל ונוהג בעדינות במקום בו היה צריך להיות "קשה כעץ". וכך גם כאשר בני הבליעל מזלזלים בו - הוא בוחר להחריש. דווקא בעתות בהם צריך להיות עדין כתולעת - הוא קשה כעץ, כמו בהריגת נוב עיר הכוהנים. בטעויות אלו מתחיל 'כדור השלג' להתגלגל עד למאבקיו עם דוד, רוח ה' סרה ממנו, הוא יורד ממעלתו עד שנצרך לבעלת האוב וסופו במיתה עלובה על ידי הנער העמלקי. אי היכולת להתאים את ההנהגה הנכונה בעת הנכונה היא שורש נפילתו של שאול, ועל כך אומר המדרש (קהלת רבה ז):

'אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר': אל תהי צדיק הרבה יותר מבוראך - מדבר בשאול, דכתיב: ויבא שאול עד עיר עמלק וגו'. ר' הונא ור' בנייה אומר: התחיל מדיין הוא כנגד בוראו ואמר: כך אמר הקדוש ברוך הוא: לך והכית את עמלק. אם אנשים חטאו הנשים מה חטאו?! והטף מה חטאו?! והבקר ושור וחמור מה חטאו?! יצאת בת קול ואמרה: 'אל תהי צדיק הרבה יותר מבוראך'...

22. "ויאמר הלא בן ימיני אנכי מקטני שבטי ישראל ומשפחתי הצערה מכל משפחות שבטי בנימין וקמה דברת אלי כדבר הזה!" (שמואל א' ט, כא).

23. הוא עדינו העצני כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ... (מועד קטן ט"ז ע"ב).

רשב"ל אומר: **כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן**. ומניין שנעשה אכזרי במקום רחמן שנאמר 'ואת נוב עיר הכהנים הכה לפי חרב' - ולא תהא נוב כזרעו של עמלק?! ורבנן אמרין: כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שמדת הדין פוגעת בו שנאמר 'וימת שאול ושלשת בניו'.

ומנגד, כאשר **דוד** חוזר למלוכה אחרי מרד אבשלום, סירב לעשות דין עם שמעי בן גרא שביזה אותו, אף על פי שהיה חייב מיתה: "וַיַּעַן אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה וַיֹּאמֶר הֲתַחַת זֹאת לֹא יוֹמֵת שְׁמָעִי כִּי קָלַל אֶת מְשִׁיחַ ה'?! וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי תַהֲיוּ לִי הַיּוֹם לְשִׁטָּן הַיּוֹם יוֹמֵת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֲלוֹא יְדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל"²⁴. ראוי היה שמעי לעונש מוות על פי דין, אך דוד מבין שביום חזרתו לכיסא מלכותו אין הוא יכול "לסגור חשבונות", אין זו העת המתאימה. דוד אינו שוכח ועוד תגיע השעה בה הוא יצווה את שלמה להעניש את שמעי, אבל לא היום. שאול לא מצליח לעשות את החלוקה הנכונה בהנהגות, הוא רחמן כלפי מי שצריך להתאכזר אליו ואכזר כלפי מי שצריך לאהוב ולרחם.

אליהו הנביא

נחלקו חז"ל במדרש (בראשית רבה עא, ט) מאיזה שבט בא אליהו:

אליהו משל מי? רבי אליעזר אמר: **משל בנימין**, דכתיב 'ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם כל אלה בני בנימין'. רבי נהוראי אמר **משל גד** היה, הה"ד 'ויואמר אליהו התשבי מתושבי גלעד'... פעם אחת נחלקו רבותינו בדבר אלו אומרים משל גד ואלו אומרים משל בנימין בא ועמד לפניהם א"ל רבותינו מה אתם נחלקים עלי?! **אני מבני בניה של רחל אני**²⁵.

²⁴. שמואל ב' יט, כב - כג.

²⁵. דעה נוספת המוכרת לרובנו היא שאליהו בא משבט לוי כי 'פנחס הוא אליהו'. לטענה זו יש בסיס על אף התקופות השונות בהן פעל כל אחד מהם מפאת העובדה שפנחס זוכה לאריכות ימים יוצאת דופן, כאשר הוא מופיע גם בימי משה, גם בימי כיבוש יהושע וגם בימי פילגש בגבעה. על פי דעה זו פנחס זוכה לברכת אריכות ימים ומופיע בהמשך בדמותו של אליהו. אף על פי כן, בשל עדותו המפורשת של אליהו במדרש כי הוא מיבני בניה של רחל, בחרנו למנות אותו כחלק מצאצאיו של בנימין. כמו כן המדרש הנ"ל מופיע בתנא דבי אליהו רבא יח, כ, הביאורים על פי מקראות תמימות, הוצאת אור עציון עם תוספת קטנה: "ואמרו לי: ולא כהן אתה? ולא כך אמרת לה לאשה האלמנה: 'אך עשי לי משם עוגה קטנה בראשונה והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה?' (והיא חלה הנאכלת לכהן ומכאן שאליהו משבט לוי!) - אמרתי להן: אותו תינוק משיח בן יוסף היה, ורמז רמזתי לעולם שאני יורד תחילה לבבל (לקבץ נדחי ישראל) ואחר כך יבוא בן דוד (ולכן אמרתי לעשות לי עוגה

אליהו מופיע פתאום ומחליט להתערב בהנהגה, הוא רואה את אזלת היד של השלטון ומחליט "להתנפל" ולפתוח במלחמה חזיתית כנגד הנהגת הממלכה - אחאב, איזבל ונביאי הבעל. גם במעמד הר הכרמל הוא מצטייר כזאב המתנפל על טרפו ונראה לרגע שהוא מנצח, ש"בבוקר יאכל עד", הוא משסה את העם בנביאי הבעל. היה נדמה שסוף סוף העם חוזר לדרך הישר, אך בסופו של דבר למעמד זה אין המשכיות ואין השפעה לטווח ארוך על העם. השפעת אש הקרבן נמוגה, העם חוזר לסורו ואליהו בוחר לברוח למדבר מתוך ייאוש ממצבו הרוחני של העם.

מרדכי ואסתר

אצל מרדכי ואסתר גם כן בולטות תכונות האופי הבנימיניות. מרדכי, איש ימיני, איננו מוכן לקבל את התבוללות העם, ואיננו משתתף במשתים בהם משתחוים בני דורו לצלם²⁶. כמו כן, הוא מתעקש שלא להשתחוות להמון על אף שהוא מסכן את חייו ואת חי בני עמו בכך²⁷. אסתר גם כן מתעקשת שלא לספר את מולדתה. מרדכי זוכה לבית המן ולהיות המשנה למלך, ובפועל מאיישים בני בנימין את פמליית המלך בתפקידי מלכה ומשנה. אך בסופו של דבר שוב מגיעים אנו לסוף נבואת יעקב - "לערב יחלק שללי" שמשמעותה היא השקיעה באפרוריות ואי יכולת להתמיד בהצלחה - גדולי הדור מתרחקים ממרדכי "לפי שבטל מדברי תורה ונכנס לשררה"²⁸ והוא רצוי רק לרוב אחיו.

איש ימיני

עד כה ראינו כי בני בנימין הינם צנועים ושקטים עד אשר מגיעה שעת הדמדומים ולא ברור מי לוקח את המנהיגות, ואז יוצא הזאב ממאורתו ומחזיק בשלטון. אך עדיין נותרנו עם השאלה מדוע כשמגיע אור הבוקר חוזר הוא למאורתו ושוקע באפרוריות. דומה,

בראשונה, ובנה באחרונה, לרמוז שאני בא בראשונה והוא אחר כך, אבל לא לשם חלה כי אין אני כהן".

26. "שאלו תלמידיו את רשב"י: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם. אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע! אם כן, שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו! אמרו לו: אמור אתה. אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם" (מגילה י"ב ע"א).

27. אסתר רבה ז, הובא לעיל בגוף המאמר.

28. רש"י ד"ה 'שפירשו ממנו', מגילה ט"ז ע"ב.

שכדי לענות על שאלה זו נצטרך להעמיק בשורשו ומקורו של בנימין - רחל אמו, שדמות דיוקנו היתה כדיוקנה²⁹ ואישיותו - כאישיותה.

ראויה היתה רחל להיות אשתו הראשונה של יעקב אלא שנעשקה³⁰ על ידי אביה. ראויה היתה רחל להיות אם השבטים אלא שהקדימה אותה לאה ברחמים³¹. ראויה היתה להיכנס עמו לקבורה אך יועד לה תפקיד אחר³². רחל לא שכחה את העושק אלא זכרה - ושתקה. דווקא ברגע שהיא בוחרת לראשונה לבקש עזרה מלאה, לבקש את דודאי בנה, עונה לה לאה "המַעַט קָחְתְּךָ אֶת אִישִׁי וְלָקַחְתְּ גַם אֶת דּוֹדָי בְּנִי?"³³. ועל כך אומר הספורנו (שם) "שלא היה לך להסכים שתהיי את צרתי"³⁴. כך הפכה רחל מהאישה האהובה להיות השנייה בחשיבות. אמנם בחייה היתה מיטת יעקב קבועה באוהלה אך בבית עולמים לאה נקברה עם יעקב. אמנם רחל היתה האהובה מבין השתיים, התורה לא חוסכת בתיאורים על כל תהליך היכרותם ואהבתם, אך דווקא לאה, האשה השנואה,

29. ראה לעיל הערה 5.

30. "עושה משפט לעשוקים - זו רחל שהיתה עשוקה שהושיבה אביה באפריון והכניס את לאה וכיבה את הפנסין והוציא בידו את רחל. יש עושק גדול מזה!" (תנחומא ויצא ז).

31. "ראויה היתה בכורה לצאת מרחל דכתיב 'אלה תולדות יעקב יוסף' אלא שקדמתה לאה ברחמים" (בבא בתרא קכ"ג ע"א).

32. "מה ראה אבינו יעקב לקבור את רחל בדרך אפרת? אלא צפה יעקב אבינו שהגלויות עתידות לעבור שם, לפיכך קברה שם כדי שתהא מבקשת עליהם רחמים" (בראשית רבה פב). וכך כותב הרב יעקב מידן: "אצל יעקב הדבר בא לידי ביטוי בשתי הנשים - לאה נכפית על יעקב בלילה - אף אחד לא שאל אותו והוא לא רצה את זה. שם מתקיימת גם ברכת פרו ורבו. יעקב ורחל זוהי הבחירה - היא היתה יפת תואר ויפת מראה וזה קשור. יחסי יעקב עם בנימין ויוסף הם יחסי אהבה כביטוי ליחסיו עם רחל. משיח בן יוסף מבטא את הדברים שנדרשים מעם ישראל - לאן אדם בכוחותיו שלו מסוגל להגיע! כמו יעקב עם רחל. לעומת זאת משיח בן דוד הוא זה שבא תמיד כשרוח ממרום שורה עליו - זו קדושה שמגיעה אחרי משיח בן יוסף, מי שהקב"ה מניח עליו את רוח ה'. זה הכל באיזשהו מקום סיעתא דשמיא כמו דוד, שהוא איש שלא ציפו שהוא יהיה ראוי ודווקא הוא היה ראוי. שאול היה גבוה ויפה והמשך ברור של רחל. דוד נבחר על ידי הקב"ה למרות שלא ציפו שהוא יהיה. לאה מבטאת את צד הסגולה ולכן נקברת במערת המכפלה, רחל קשורה לבחירה...".

33. בראשית ל, טו.

34. יתכן כי לאה מקניטה את רחל בכדי שתתפלל ותשפוך נפשה לפני רבש"ע, שכן מיד לאחר המאורע הזה נאמר: "ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה". בדומה למקרה שאירע כמה מאות שנים מאוחר יותר בין שתי צרות אחרות, פנינה וחנה, שאחת מרובת בנים והשנייה אהובה אך עקרה, פנינה היתה מזכירה לחנה את עקרותה ועל כך אמרו חז"ל (בבא בתרא ט"ז ע"א) - "אמר רבי לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו".

היא הזוכה להעמיד את רוב השבטים. זהו ההבדל המהותי בין שתי האמהות. הקשר של יעקב ורחל הוא קשר רגשי, ואילו הקשר עם לאה - שכלי. לאה היא אם הבנים, היא איננה פונה ליעקב בצורת חיבה אלא במעין תביעה ממונית: "אֵלֵי תָבוֹא כִּי שָׂכַר שְׂכָרְתִּי"³⁵. יתכן כי בשל כך זוכים בני לאה בהבטחת תפקיד ההנהגה - "לא יסור שֶׁבֶט מִיְהוּדָה וּמַחֲקֵק מִבֵּין רְגְלָיו"³⁶.

על פי חילוק זה, שרחל (וכן בנימין) מבטאת את עולם הרגש ולאה (ויהודה) את עולם השכל, מסביר הנצי"ב את חלוקת התפקידים בין יהודה לבנימין (בהסברו למדרש המספר על המאבק בין בנימין ליהודה על ים סוף שהובא לעיל, הרחב דבר, דברים לג, יב):

אבל הענין שגם קריעת ים סוף היה מיועד להיות באחד משני אופנים. אם בהנהגת נס נסתר סמוך להליכות הטבע, ועל זה הקדים הקב"ה רוח קדים עזה כל הלילה ומייבש והולך לאט לאט, אם בדרך נס נגלה, שבשעת קפיצה בעומק הים היא נקרע. והכל לפי הכנה של ישראל: אם לא ימסרו נפשם באמונה לקפוץ בים, אזי יהא בדרך השגחה פרטית על הליכות הטבע. ואם ימסרו נפשם באמונה אזי בעל כרחו יהא נקרע פתאום. והיה דעת שבט יהודה שכבודו של הקב"ה להמעייט הנס כל האפשר, על כן אין ראוי לקפוץ בים עד שיתייבש על ידי הרוח והיה נצרך עוד לשהוי איזה שעות ואז ילכו תחלה כאשר יהודה גבר באחיו. אבל דעת בנימין היה שכבודו של הקב"ה הוא להראות נס נגלה על כן אין רצונם לשהות כלל. ואחר דשבט יהודה לא היה ברצונם לילך עתה על כן ילכו הם תחלה. והנה קפץ שבטו של בנימין ונקרע פתאום. והיינו מכיון להמשל שהמלך צוה לבנו הגדול להקיצו בשלש שעות ביום כדרכן של מלכים. כך נתן הקב"ה דעת ורצון שבט הגדול שהוא יהודה להלוך בהליכות הטבע להראות שהקב"ה מהוה הכל והטבע בידו. ונתן דעת ורצון שבט הקטן שהוא בנימין להתהלך בדרך גבוה ונעלה להראות שהקב"ה אדון הכל ומשדד הטבע לגמרי. על כן נתן הקב"ה ליהודה מלכות בית דוד שמתהלך בדרך הטבע כמו שנתבאר לעיל. ולבנימין נתן בית המקדש שנסיים קבועים היו בו...

על פי דרך זו ניתן להסביר מדוע בחלוקת שטחו של בית המקדש, לשכת הגזית בחלקו של יהודה ואילו העזרה וקודש הקודשים בחלקו של בנימין³⁷. דרכו של שבט בנימין היא מעל

35. בראשית ל, טז.

36. שם מט, י.

37. על פי הגמרא ביומא י"ב ע"א.

הטבע, מעל השכל. דרכו היא בעולם הרגש ואין הרגש יכול להוביל לבדו את האדם. האדם צריך בראש ובראשונה את כח השכל שיובילו. כח השכל מסוגל להתמודד עם מורכבות העולם הזה, הוא מסוגל להכריע במציאויות מסובכות והוא מסוגל להוביל. כח רגש חזק לעתים עולה מעלה מעלה אך עלול תמיד ליפול ולהתמסס. על דרך זו ניתן להבין איך האהבה הגדולה של יעקב ורחל יכולה היתה להגיע לידי חרון אף³⁸. זהו בדיוק תיאורם של חז"ל לבנימין ש"בבוקר יאכל עד" אך לבסוף שוקע וכשמגיעה שעת הערב הוא רק "מחלק שלל". העליות והמורדות הם לחם חוקו של שבט בנימין. תפקידו של הרגש הוא תפקיד של משנה למלך וזהו תפקידם של שבט בנימין. יתכן כי זוהי הסיבה שבני בנימין מכונים "איש ימיני" בכל מקום, כי תפקידם להיות לימין המלך, לימין כח השכל.

גם קנאותם היא מידה שבסיסה הוא בעולם הרגש. הם מוכנים להבליג ולשתוק, אך את כעסם הם אוגרים לתוכם עד שמגיע הרגע בו גודשת הסאה ואז הם אווזים בחרב קנאותם ולוקחים את המנהיגות. הקנאי הוא טוב לשעתו אך אין לו מקום בתור מנהיג לדורות.

הנביא היחיד שהודח מתפקידו הוא אליהו³⁹, והסיבה לכך היא קנאותו. מידת הקנאה היא חיובית כהוראת שעה אך היא רעה כדרך קבועה. שבט בנימין דומה באופי זה לבני לוי. גם לוי היו ניסיונות שלטון שהיו טובים לשעתם אך כשלו בסופו של עניין⁴⁰: בתקופת שלטון יון, החשמונאים בני שבט לוי, האווזים במידת הקנאה כבני בנימין, לוקחים את החרב והמנהיגות ומובילים את המאבק ביוונים. מעשיהם של בני חשמונאי היו מבורכים והצילו את העם מהתבוללות מוחלטת, אך בחירתם להישאר בשלטון לאחר התבססותו ולא לפנותו לשבט יהודה היא סיבת נפילתם. וכך דברי הרמב"ן בעניין (בראשית מט, ז):

וזה היה עונש החשמונאים שמלכו בבית שני, כי היו חסידי עליון, ואלמלא הם נשתכחו התורה והמצוות מישראל, ואף על פי כן נענשו עונש גדול, כי ארבעת בני חשמונאי הזקן החסידים המולכים זה אחר זה עם כל גבורתם והצלחתם נפלו ביד אויביהם בחרב. והגיע העונש בסוף למה שאמרו רז"ל 'כל מאן דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא', שנכרתו כולם בעוון הזה. ואף על פי שהיה בזרע שמעון עונש מן הצדוקים, אבל כל זרע מתתיה חשמונאי הצדיק לא עברו אלא

38. "ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן" (בראשית ל, ב).

39. "וְאֵת אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפְט מֵאֲבֵל מְחֹלָה תִּמְשַׁח לְנִבְיָא תַּחְתִּיד" (מלכים א' יט, טז).

40. להוציא את משה רבינו שבמהותו היה שקול ככלל ישראל (על פי שיר השירים רבה ד, ב).

בעבור זה שמלכו ולא היו מזרע יהודה ומבית דוד, והסירו השבט והמחוקק לגמרי, והיה עונשם מדה כנגד מדה, שהמשיל הקדוש ברוך הוא עליהם את עבדיהם והם הכריתום.

תפקידם של בני לוי הוא להיות כהנים, מנהיגי הרוח של העם. אמנם לעיתים צריכים האמונים על ההנהגה הרוחנית לקחת את ההנהגה לידיים, אך אל להם להנהיג בדרך קבע. תפקידם של שבט בנימין הוא להיות דווקא המשנה למלך. את התפקיד הזה הבין יהונתן בן שאול. יהונתן הציג אותו לדוד - "וַיֹּאמֶר אֱלֹוֹי אֵל תִּירָא כִּי לֹא תִמְצָאךָ יָד שְׂאוּל אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְאַנְכִי אֶהְיֶה לְךָ לְמִשְׁנָה וְגַם שְׂאוּל אָבִי יִדַע כִּן"^{41,42}. זהו הויכוח בין שאול לבנו יהונתן. שאול רוצה לשמר את המנהיגות שקיבל, אך יהונתן יודע את היעוד ההיסטורי לו ולשבטו ויודע שגם שאול מבין זאת⁴³. יהונתן מייצג את הדגם הקלאסי של בן שבט בנימין, הוא מבין את מקומו, הוא לוחם מוכשר וגם הוא בוחר ללכת בדרך ניסית⁴⁴.

יתכן ויש כאן עומק נוסף לשמו של בנימין מלבד 'בן הכוח'. בנימין מלשון יד ימינו של המלך, תפקידו הוא להיות לימין ההנהגה ולא המנהיג⁴⁵ ומי שצריך להיות יד ימינו של המנהיג לא יכול להיות מנהיג קבוע. נפילתם של בני בנימין מגיעה תמיד לאחר התבססות השלטון, בזמן שכבר אין הם נחוצים כל כך. כאשר אין הם מבינים את תפקידם - הם שוקעים. אולי זוהי הסיבה שבני בנימין הם איטרי יד ימין, כי אין הם מבינים את

41. שמואל א' כג, יז.

42. לא רק יהונתן הבין ששאול אביו לא ראוי למלוכה אלא גם מיכל בת שאול אחותו: "טובים השנים מן האחד, טובים שנים האוהבים את האדם מן האחד. זו מיכל בת שאול ויהונתן, שנאמר: 'ומיכל בת שאול אהבתהו', וביהונתן כתיב 'ויאהבהו יהונתן כנפשו', מיכל ממלטת את דוד מן הבית ויהונתן מן החוץ... לכן קורא את מיכל עגלה שנאמר 'והששי יתרעם לעגלה' **שלא קבלה עליה עול אביה אלא קנטרה אותו**" (ילקוט שמעוני תהילים תשע"ז).

43. "ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נענת המרדות הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשתך ולבשת ערנות אמך" (שמואל א' כ, ל).

44. "וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל הַפֶּעַר נִשְׂא כְּלוֹ לָכֶּה וְנַעֲבְרָה אֶל מִצַּב הָעַרְלִים הָאֵלֶּה אוּלַי יַעֲשֶׂה ה' לָנוּ כִּי אֵין לֵה' מַעֲצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוּ בְּמַעֲט" (שמואל א' יד, ו).

45. ניסיון כזה של מלכות כבר הוצע לבני רחל ועל כך מספר המדרש: "תפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בד ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא" (סנהדרין ק"ב ע"א). וכן זהו השילוב בין משה ואהרן בהנהגת העם, שמשה שופט ומנהיג את העם ואהרן הוא "איש השטח" המחבר ומאחד את לבב העם.

תפקידם כאנשי ימין. שאול ופמלייתו נאבקים עם דוד מתוך אמונה שלהם מגיע השלטון⁴⁶. אף לאחר מיתתו של שאול עדיין קיימים כאלו השואפים לחדש את מלכות בנימין, אך לאחר התבססות ממלכת דוד ובמיוחד לאחר מלכות שלמה מבינים בני בנימין את מקומם. כאשר המלכות נקרת בימי רחבעם בן שלמה, בוחרים שבט בנימין לחבור דווקא ליהודה ולא להצטרף לשאר העם. לכאורה, זו יכולה להיות הזדמנות היסטורית לבנימין לחדש את המלוכה על רובו של העם ובכל זאת הם בוחרים להצטרף לממלכת יהודה.

למשנה למלך יש תפקיד מיוחד. כמי שאישיותו שייכת לעולם הרגש מסוגל בנימין לאחד את הכוחות הנפרדים בעם. ביכולתו של הרגש לחבר את עץ יהודה לעץ אפרים⁴⁷, שהם ביטוי לשני הכוחות הנאבקים בעם, החומרי והרוחני⁴⁸. בבנימין יש יכולת לקבל ולחבר את כל הכוחות באומה⁴⁹. גם בסיפור התגלותו של יוסף האחוה חוזרת למשפחת יעקב בזכות בנימין. לכן דווקא צאצא של בנימין, אליהו, הוא זה שיכול לחבר לב אבות על בנים והוא הראוי ללוות את מלך המשיח.

סיכום

ניסינו לעמוד על אופיו ותפקידו של שבט בנימין. ראינו שהתכונות המרכזיות בשבט הם האחריות והעקשנות מצד אחד ואי היציבות מצד שני. עוד ראינו כי בדומה לשני סוגי הקשרים של יעקב עם נשותיו, קשר שכלי, מאוד פרקטי ומרובה בילדים עם לאה, ולעומת זאת עם רחל קשר של רגש ואהבה המלווה בקשיים, כך גם אופיים של בניהן: **יהודה** נבחר להנהיג כי ההנהגה צריכה להיות על ידי כח השכל, על ידי מי שמסוגל לשפוט בין טוב לרע. **ושבט בנימין**, המבטא את כח הרגש, ומאופיין בעליות ומורדות בצורה חדה, כטבעו של הרגש - לעיתים נוטל את ההנהגה, כאשר הוא רואה שאין אף אחד מסביב, אך

46. "אפשר אבנר אדם צדיק והוא חולק על מלכות בית דוד! אלא מדרש דריש והמליך את איש בושת. הה"ד יומלכים מחלצין יצאו - זה שאול ואיש בושת..." (בראשית רבה פב, ד).

47. "וַיִּאָמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְיָהוּדָה וְלַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבָרְיוֹ וְלַקַּח עֵץ אֶחָד וְכָתוּב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבָרְיוֹ" (יחזקאל לו, טז).

48. עיין בהספדו של הראי"ה קוק זצ"ל לבנימין זאב הרצל, מאמרי הראי"ה, המספד בירושלים (עמוד 94).

49. "בנימין ישפה וצבע מפה שלו **דומה לכל הצבעים** ליי"ב הצבעים ומצוייר עליו זאב על שם בנימין זאב יטרף" (במדבר רבה ב, ז), וכן כתב רבינו בחיי: "ובנימין **הכלול מכל המדות** אבנו ישפה שהיא כלולה מגוונין הרבה" (בראשית מט).

אין הוא ראוי ואין הוא מסוגל להתמיד בשלטון. הוא טוב בפתרון של בעיות נקודתיות ולא בהנהגה לטווח ארוך.

תפקידו ההיסטורי של שבט בנימין הוא לשמש כמשנה למלך, להיות המקורב למלך (כמו בשנים בהן הממלכה היתה מפוצלת, שם בחרו שבט בנימין להיות חלק מממלכות יהודה ולוותר על שאיפות השלטון). במהותו שבט בנימין מבטא את כח הרגש, את מי שהולך בדרכים שמעל הטבע, ועל ידי כוח זה מסוגל בנימין לחבר את חלקי העם ולהיות המתווך בין ההנהגה ובין העם.

בדומה לאמהות, שם אין אנו מכריעים בין לאה ורחל, אלא מבינים כי האמת נמצאת באיחודם של הכוחות, "וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבְּאֵה אֶל בֵּיתָךְ כְּרָחֵל וְכִלְאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בַּיִת יִשְׂרָאֵל"⁵⁰, כך גם אין אנו מכריעים אם בנימין חשוב מיהודה או להיפך, אלא מבינים שתפקידו ההיסטורי של שבט בנימין הוא שונה - תפקידו ליצור תשתית טובה בשביל המלך, ולכן דווקא אליהו הנביא, מצאצאי שבט בנימין, הוא המיישר את לבם של ישראל והמבשר את בואו של משיח בן דוד.

50. רות ד, יא.